

Marks kommun
markskommun@mark.se

Beslut för grundsärskola

---

efter tillsyn i Lyckeskolans grundskola
i Marks kommun

Tillsyn i Lyckeskolans grundskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Marks kommun under våren 2016. Lyckeskolan besöktes av Skolinspektionen den 8 mars 2016 och den 9 mars 2016.

Måluppfyllelse och resultat

I Skolverkets statistik registreras inte kunskapsresultat för skolformen grundskola. Skolan har heller inte någon sammanställning av kunskapsresultaten för skolenheten. Det finns inte heller någon sammanställning av resultaten av arbetet med trygghet och studiero.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-09-15
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-09-15
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-09-15

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Tillsynen av Lyckeskolans grundsärskola visar inte annat än att undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen. Dock finns det brister som rör skolenehetens arbete med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd, där skolan inte tillämpar bestämmelserna fullt ut. Om elevernas eventuella behov inte utreds finns en risk att enskilda elever inte heller får det stöd de har rätt till. Vid tillsynen framkommer också att elevhälsan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. Slutligen finner Skolinspektionen att det finns brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. Rektorn har till exempel inte analyserat kunskapsresultat och resultatet av arbete med trygghet och studiero och inte dokumenterat utvecklingsåtgärder eller utvärderat åtgärder. Det innebär, enligt Skolinspektionens bedömning, att rektorn saknar det underlag som krävs för att kunna försäkra sig om att det är rätt åtgärder som sätts in för att öka måluppfyllelsen.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den 15 september 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål.

Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 2011, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Rektorn ska se till att åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd eftersom skolenheten inte tillämpar skollagens bestämmelser om särskilt stöd. Vid skolenheten förekommer synsättet att det är ett stöd i sig att gå i grundsärskolan.

Vid intervjuer och av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av ser Skolinspektionen exempel på fall där särskilt stöd kunde ha blivit aktuellt istället för de andra förändringar som gjorts i elevens skolsituation. Det rör sig exempelvis om att elever får ett extra års skolgång eller får läsa ämnesområden trots att det är beslutat att eleven ska läsa ämnen. Skolan borde rimligtvis i dylika fall ha övervägt att göra en utredning av elevens behov av särskilt stöd innan förändringen gjordes.

Såväl lärare, rektorn, biträdande rektor som representanter för elevhälsan (nedan benämnd elevhälsan) uppger i intervjuer att utredningar av behov av särskilt stöd inte sker på skolenheten. Lärare och rektorn uttrycker att det är ett stöd i sig att gå i grundsärskolan; att de ger stöd men att de inte kallar det extra anpassningar och särskilt stöd.

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra

svårigheter i sin skolsituation. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå.

Vid tillsynen har det, genom intervjuer och av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av, framkommit exempel på att åtgärden anpassad studiegång har satts in utan föregående utredning av behov av särskilt stöd. I förarbetena till skollagen anges att insatser som är att betrakta som särskilt stöd är till exempel placering i särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång eller elevassistent. Det rör sig om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen. Insatsernas omfattning och varaktighet måste beaktas. Mer omfattande eller regelbundna specialpedagogiska insatser utgör särskilt stöd (prop. 2013/14: s. 21). En åtgärd som anpassad studiegång utgör under alla förhållanden särskilt stöd. Detta innebär att utredning av elevens stödbehov skulle ha skett innan beslut om anpassad studiegång togs och att åtgärdsprogram skulle ha upprättats. Eftersom detta inte har skett, trots att elever erhåller särskilda stödåtgärder, är det en brist i förhållande till skollagens krav. Skolinspektionen vill påpeka att upprättande av åtgärdsprogram är en fråga om rättssäkerhet för eleverna eftersom sådana beslut är överklagningsbara.

Utan nödvändig utredning blir effekten att lärare och övrig personal inte känner till elevers behov av stöd. Risken finns också att eleverna inte får tillräckligt stöd eller att en mer ingripande åtgärd än nödvändigt sätts in. Det är angeläget att huvudmannen och skolan snarast vidtar åtgärder för att se till att alla elever som kan ha behov av särskilt stöd utreds och att skolan/huvudmannen snarast säkerställer att inga elevers behov av särskilt stöd framöver riskerar att inte uppmärksammas.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete eftersom elevhälsan i stort sett bara arbetar med utredningar rörande mottagande i särskola.

Av skollagen framgår att det för eleverna i grundsärskolan ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vid Skolinspektionens intervjuer med rektorer, elevhälsan och lärare framkommer att elevhälsan arbetar mest med utredningar inför mottagande i gymnasiesärskolan och omprövningar av mottagande i grundsärskolan. Förutom att psykologen har gett viss handledning till personal ger de intervjuade inte några exempel på att elevhälsan bedriver ett förebyggande och hälsofrämjande arbete vid skolenheten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska följa upp kunskapsresultaten liksom resultatet av arbetet med trygghet och studiero på skolenheten. Uppföljningen ska genomföras i förhållande till de nationella målen.

- Utifrån en analys av det som framkommit i uppföljningen ska rektorn besluta om samt planera och genomföra nödvändiga åtgärder för att utveckla utbildningen.
- Uppföljningen av kunskapsresultat, beslut om samt planering och genomförande av nödvändiga utvecklingsåtgärder ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som uppfyller författningarnas krav. Detta då rektorn inte följer upp, det vill säga samlar in och sammanställer, skolan resultat för årskurserna 6 och 9 och resultaten av arbetet med trygghet och studiero. Någon analys av en sådan uppföljning har heller inte skett. Då skolan saknar uppföljningar av resultaten och även dokumenterade analyser av resultaten bedömer Skolinspektionen att rektorn inte heller beslutar om nödvändiga utvecklingsåtgärder utifrån en analys av resultaten. Därmed har rektorn inte heller planerat för genomförandet av utvecklingsinsatser. I och med att skolan inte bedriver något systematiskt kvalitetsarbete uppfylls följaktligen inte heller skollagens krav om att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det på skolenhetsnivå genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål för utbildningen som finns i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har ansvaret för skolans resultat.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade kvalitetsarbete i form av dokumentet "Resultatrapport 1 Grundsärskolan (7-9) 2015". Av dokumentationen framgår ingen sammanställning av kunskapsresultaten eller vilka resultat skolans arbete mot kränkande behandling har haft och rektorn och den biträdande rektorn uppger i intervjun att det inte finns några sådana sammanställningar. Elevhälsan uppger att de inte har deltagit i något samlat arbete med uppföljning av resultaten. Såväl rektorer som lärare uppger att det enbart sker uppföljning av elevernas kunskapsresultat på individnivå, att det inte skett någon uppföljning på enhetsnivå och att någon analys av resultaten inte heller skett.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inlärninng och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själva upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning

ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Beslut

2016-04-26

12 (14)

Dnr 43 - 2015:9278

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Anna Edgren
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Lyckeskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Lyckeskolans grundsärskola

Lyckeskolans grundsärskola är belägen i centralorten Kinna i Marks kommun, i anslutning till Lyckeskolans grundskola. Skolenheten har vid tiden för Skolinspektionens besök elva elever i årskurserna 6-9. Fem elever läser enligt grundsärskolans kursplaner i ämnen och sex elever läser enligt grundsärskolans kursplaner i ämnesområden.

Rektorn för Lyckeskolans grundsärskola är också rektor för Lyckeskolans grundskola årskurs 6-9. Vid skolenheten finns även en biträdande rektor. Marks kommun har en centralt organiserad elevhälsa och studie- och yrkesvägledning.